

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Лебідя Олександра Васильовича на тему: «Економічні
та екологічні передумови залучення інвестицій в АПК України»,
представленої на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань
05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка**

У результаті розгляду, опрацювання теоретичних та практичних положень дисертаційної роботи, поданих до розгляду наукових публікацій за темою дисертації Лебідя Олександра Васильовича, а також за підсумками проведеного міжкафедрального семінару, визначено наступне.

Актуальність теми досліджень і отриманих результатів. У сучасних умовах структурних перетворень національної економіки, загострення глобальної конкуренції та підвищення воєнно-політичних ризиків, питання залучення інвестицій набуває особливого значення. АПК, як стратегічно важливий сектор, що забезпечує продовольчу безпеку країни та формує суттєву частку ВВП, потребує оновлених підходів до управління інвестиційною діяльністю, орієнтованої на довгострокову ефективність та сталий розвиток.

Попри наявність численних досліджень, присвячених проблематиці залучення капіталу в економіку України, питання системного впливу інвестицій на розвиток аграрного сектору, зокрема в умовах дії кризових явищ – таких як військові дії, що є наслідком, порушення логістичних ланцюгів, зміна глобального попиту на продовольство та дестабілізація ринкової кон'юнктури – залишаються недостатньо вивченими. Зростаюча складність глобального економічного середовища вимагає потребу у поглибленому аналізі інвестиційної активності з урахуванням регіональної специфіки, природно-ресурсного потенціалу, структури сільськогосподарського виробництва та зовнішніх факторів впливу.

У цьому контексті важливе значення мають напрацювання вітчизняної наукової школи, що заклала ґрунтовні основи дослідження інвестиційної діяльності в Україні. Значний внесок у розвиток теоретико-методологічної бази аналізу інвестиційної привабливості територій, ефективності інвестиційних рішень і стратегічного планування зробили Калетнік Г.М., Лутковська С.М., Логоша Р.В., Гонтарук Я.В., Томашук І.В., Добіжа Н.В., Данкевич А.Є., Пронько Л.М. та інші.

Але, у випадку теперішніх змін та потреб відновлення економіки після війни, залишається недостатньо розроблена основа системного аналізу вкладень на розвиток агропромислового виробництва, особливо з екологічними факторами. Наявні прогалини в наукових працях обмежують ефективність державної політики інвестицій і ускладнюють реалізацію потенціалу аграрного сектору як драйвера економічного зростання.

У часи посилення кліматичних проблем і зростаючих вимог до екологічної відповідальності виробництва важливо створити механізми заохочення інвестицій, які орієнтовані на природу. Додавання екологічного аспекту в інвестиційну

політику не тільки допомагає аграрному сектору пристосуватися до змін у кліматі, підвищити ефективність енергії та втілити нововведення, але й дає Україні нові переваги на світових ринках сільського господарства. Наприклад, участь іноземних капіталів у реалізації «зелених» проєктів може стати двигуном модернізації технологій виробництва та змін структури в сільському господарстві.

Хоча є багато наукових досягнень у вивченні інвестицій, все ще немає цілісного підходу до оцінки їхнього впливу на економіку аграрного сектору разом з екологічною ефективністю виробництва. В багатьох випадках увага акцентується на фінансових показниках, тоді як екологічні наслідки інвестицій залишаються поза повною оцінкою. Така прогалина між економічною і екологічною сторонами аналізу створює труднощі в розробці засобів для сталого розвитку. Крім цього, на сучасному етапі розвитку економіки можна бачити нерівномірний розподіл інвестицій між регіонами України. Частина областей показує активне залучення закордонного капіталу завдяки хорошему інвестиційному клімату, наявності транспортної інфраструктури та доступу до ринків збуту; тоді як інші залишаються депресивними в питаннях інвестицій. Вивчення цих диспропорцій дозволяє не лише знайти структурні проблеми, а й визначити пріоритетні напрямки державної підтримки для підвищення привабливості територій щодо інвестицій.

Таким чином, актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю науково обґрунтованого аналізу ролі інвестицій у формуванні сталого інноваційного та екологічно відповідального агропромислового виробництва в Україні, з урахуванням регіональних особливостей, поточних викликів і перспектив посткризового відновлення.

Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану наукових досліджень і розробок Вінницького національного аграрного університету і є складовою частиною науково-дослідної тематики: «Забезпечення розвитку територіальних громад в умовах реформування самоврядування» (номер державної реєстрації 0122U002096, термін виконання 2022-2024 рр.), де автором проведено аналіз динаміки інвестицій, визначено основні джерела фінансування, рівень участі державного, місцевого та приватного секторів, а також оцінено інвестиційну привабливість регіону в розрізі галузей. Особлива увага приділялася інвестиціям у розвиток АПК України, що відповідає завданням державної політики сталого розвитку.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у розробці сучасних підходів до оцінювання інвестиційного потенціалу АПК України з урахуванням економічних, екологічних та регіональних особливостей, а також в удосконаленні інструментів державного регулювання інвестиційної діяльності. Зокрема:

вперше:

- запропоновано концепцію трирівневої інституціоналізованої взаємодії учасників ДПП, адаптовану до національних умов та підтверджену через структурно-функціональний аналіз конкретного інвестиційного проєкту;

удосконалено:

- методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості регіонів АПК.
- підходи до аналізу інвестиційної привабливості АПК на основі принципів системної, технологічної та екологічно орієнтованої модернізації, які передбачають гармонізацію нормативно-правової бази України зі стандартами ЄС;
- трактування сутності інвестицій, їх структури та значення для розвитку АПК;

набуло подальшого розвитку:

- методи прогнозування залучення прямих іноземних інвестицій шляхом моделювання впливу макроекономічних показників;
- науково-методичний підхід до комплексної, трикомпонентної оцінки інвестиційної привабливості АПК через призму впливу системних ризиків, інституційних обмежень та регуляторних викликів на ключові показники фінансового оцінювання інвестиційних проєктів;
- напрями державної політики щодо формування сприятливого інвестиційного середовища через податкові та фінансові інструменти стимулювання, спрямовані на підтримку аграрного виробництва;
- аналітичні інструменти, зокрема матриця позиціонування регіонів України за інвестиційною привабливістю та потенціалом, а також нові механізми та математичні моделі для еколого-економічного управління надрокористуванням та вдосконалення фінансово-кредитного забезпечення АПК;
- концепція екологічно орієнтованих інвестиційних проєктів, які базуються на принципах сталого аграрного виробництва та підвищенні екологічної безпеки територій.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробленні науково обґрунтованих рекомендацій щодо формування сприятливого інвестиційного клімату в АПК України. Запропоновані методичні підходи можуть бути використані: органами державної влади та місцевого самоврядування – для удосконалення механізмів регулювання інвестиційної діяльності та розробки стратегій регіонального розвитку; аграрними підприємствами – для оцінки інвестиційної привабливості, вибору оптимальних джерел фінансування та мінімізації ризиків у процесі реалізації інвестиційних проєктів; фінансовими установами – для поглибленої оцінки інвестиційних ризиків у сільському господарстві та розробки спеціалізованих кредитних і страхових продуктів; у сфері міжнародного співробітництва – для визначення напрямів залучення інвестицій, запровадження механізмів ДПП та інтеграції екологічно орієнтованих проєктів у практику «зеленої» економіки; у навчальному процесі закладів вищої освіти – як теоретична і практична база для викладання дисциплін з економіки АПК, інвестиційної діяльності, управління ризиками та сталого розвитку.

Одержані автором результати дисертаційного дослідження та розробки рекомендовано до впровадження в практичну діяльність Департаменту агропромислового розвитку Вінницької обласної військової адміністрації (довідка № 01.1-27/1006 від 13.10.2025 р.), де автором рекомендовано економічні та

екологічні чинники активізації інвестиційного процесу, а також методичні підходи до оцінки інвестиційного потенціалу та розробки регіональних стимулювальних механізмів, які можуть бути використані для формування цільових програм, залучення стратегічних інвесторів, удосконалення екологічних вимог до проектів у сфері агробізнесу та аграрних підприємств Вінницької області, зокрема: ТОВ «Про-Харвест», де запропоновані методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості, інституційного середовища та екологічної складової інвестування, що дозволили керівництву підприємства оптимізувати прийняття управлінських рішень у частині інвестиційної політики, підвищити ефективність використання природно-ресурсного потенціалу та запровадити практики екологічно відповідального агровиробництва (довідка від 25.11.2024 р.); ФГ «Зоря-Василівки», з метою підвищення ефективності управління інвестиційними процесами, зокрема, на основі проведених досліджень передбачається: здійснити комплексний аналіз потенціалу залучення «зелених» інвестицій у реконструкцію системи зрошення на площі близько 40 га ріллі; підготувати обґрунтування економічної доцільності переходу на біоенергетичні культури на 12% від загальної площі угідь господарства (орієнтовно 15 га); застосувати розроблену автором методику оцінювання інвестиційної привабливості із урахуванням екологічних критеріїв у процесі формування заявки на участь у програмі фінансування від Українського екологічного фонду (очікуваний обсяг потенційного фінансування – до 3 млн грн); використовувати пропозиції щодо формування інституційно-економічного механізму стимулювання інвестицій в екологізацію виробництва при розробці інвестиційного проекту на 2026 рік (довідка від 30.06.2025 р.); Державна екологічна інспекція у Вінницькій області, де запропоновано практичні та методичні рекомендації, щодо визначення пріоритетних напрямів інвестування у природоохоронні технології та удосконалення механізмів державного моніторингу екологічних ризиків (довідка від 11.09.2025 р.); МКП «Вінницький Муніципальний Центр Містобудування і Архітектури», використання результатів дослідження сприяє удосконаленню системи управління просторовим розвитком, підвищенню якості містобудівних проектів, а також формуванню більш сталого та екологічно збалансованого економічного середовища м. Вінниці (довідка від 13.10.2025 р.); ТОВ «Агробул», отримані результати дослідження використано при підготовці інвестиційного плану підприємства на 2025-2027 роки та внутрішніх управлінських документів (довідка від 10.10.2025 р.).

Положення дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі Вінницького національного аграрного університету під час викладання окремих частин навчальної дисципліни «Аграрна політика та земельні відносини». Практичне значення одержаних наукових результатів зумовило їх впровадження у навчально-методичний процес та наукову роботу кафедри адміністративного менеджменту та альтернативних джерел енергії (довідка № 01.1-60-1303 від 17.09.2025 р.).

Основні результати дисертаційної роботи опубліковано автором у 14

наукових працях загальним обсягом 8,72 умовн. др. арк. (власний доробок автора становить 8,32 умовн. др. арк.), з яких – 0,93 умовн. др. арк. у науковому фаховому виданні, включеного до міжнародної наукометричної бази даних Scopus; 6,68 умовн. др. арк. у наукових фахових виданнях України категорії «Б», включених до міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus; 1,11 умовн. др. арк у інших виданнях.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ
Стаття у науковому фаховому виданні, включеного до міжнародної наукометричної бази даних Scopus

1. Lebid O.V. E-Governance of the Economy of the Future: World Experience and Prospects of Ukraine. *Ekonomika APK*. 2021. Vol. 28, Issue 10. P. 98-110 DOI: <https://doi.org/20.32317/2221-1055.202110098> (0,93 друк. арк.).

Статті у наукових фахових виданнях України категорії «Б», включених до міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus

2. Лебідь О.В. Цифрова трансформація галузей економіки в Україні у воєнний час. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2022. № 2(60). С. 141-156. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2022-2-10> (0,93 друк. арк.).

3. Лебідь О. Цифрові та інформаційні технології в управлінні підприємством: реальність та погляд у майбутнє. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 55. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2840/2764>. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-19> (0,89 друк. арк.).

4. Лутковська С.М., Лебідь О.В. Еколого-економічні умови активізації інвестиційної діяльності АПК України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 16. С. 78-87. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.16.78> (0,9 друк. арк. – особистий внесок здобувача – розроблення концептуальних підходів та методології дослідження, проведення аналітичного огляду, критичний аналіз, збір та обробка емпіричних даних – 0,7 друк. арк.).

5. Lutkovska S.M., Lebid O.V. Environmental aspects of investment policy as a component part of the economic mechanism of nature use. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2024. № 79. С. 27-37. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-79-03> (1,1 друк. арк. – особистий внесок здобувача – розробка теоретико-методологічних засад дослідження, формування концептуальної моделі взаємозв'язку інвестиційної політики та природокористування, здійснення аналітичних розрахунків, інтерпретація результатів та формулювання висновків – 0,9 друк. арк.).

6. Лебідь О.В. Вплив чинників на процес залучення інвестицій в економічний розвиток України. *Трансформаційна економіка*. 2025. № 1 (10). С. 56-62. URL: <https://www.transformations.in.ua/index.php/journal/article/view/156>. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2025-10-9> (0,8 друк. арк.).

7. Лебідь О.В. Кореляційно-регресійне моделювання впливу прямих

іноземних інвестицій на продуктивність аграрного сектору України. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2025. № 20. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2025-20-04-08/2025-20-04-08>. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2025-20-04-08> (0,9 друк. арк.).

8. Lebid O.V. The state and dynamics of investments in environmentally oriented projects of Ukraine's agroindustrial complex. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2025. № 1. С. 55-69. URL: [8U71P1gU9E4cJTFg0Q6F.pdf](https://doi.org/10.37128/2411-4413-2025-1). DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2025-1> (1,16 друк. арк.).

Інші видання (тези доповідей)

1. Лебідь О.В. Аналіз основних показників інноваційного потенціалу в Україні. *Бізнес, цифрові інновації, підприємництво: теоретичні підходи та практичні аспекти розвитку*: зб. матеріалів наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 6 листопада 2021 року). Запоріжжя. 2021. С. 82-87. URL: <https://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/30377.pdf> (0,22 друк. арк.).

2. Лебідь О.В. Вплив інформаційних технологій на ефективність виробництва в агропромисловому комплексі України. *Науково-інноваційний розвиток агровиробництва як запорука продовольчої безпеки України: вчора, сьогодні, завтра*: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції 28-29 вересня 2023 року. м. Київ Оброшине. 2023. С. 102-104. URL: https://dnsgb.com.ua/assets/files/2023/10/zbirnik_konf_28_09_2023.pdf (0,22 друк. арк.).

3. Лебідь О.В. Роль капітальних інвестицій у забезпеченні сталого розвитку агропромислового комплексу в умовах цифровізації та глобальної інтеграції. *Сучасні вектори розвитку аграрної науки*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (ХДАЕУ, 17-18 вересня 2024 року). Херсон: ХДАЕУ, 2024. 920 с. (0,18 друк. арк.).

4. Лебідь О.В. Еколого-економічні детермінанти залучення інвестицій в агропромисловий комплекс України в умовах сталого розвитку. *International scientific-practical conference: Sustainable development of society in the era of digitalization: science, education and innovation*. November 23, 2024. Aarhus, Denmark. 2024 (0,09 друк. арк.).

5. Лебідь О.В. Екологічна ефективність реалізації інвестиційних проєктів в аграрному секторі з урахуванням регіональних особливостей їх залучення. *Інноваційний розвиток економіки, фінансових систем та правового забезпечення: сучасні тренди та стратегічні орієнтири*: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Кременчук, 27 серпня 2025 р.). Кременчук: ЦФЕНД, 2025. С. 44-48. URL: https://drive.google.com/file/d/1zIYZiyCUDnyGWdDz0odhY_jx3nw2TxKN/view (0,2 друк. арк.).

6. Лебідь О.В. Сталий розвиток як інструмент для залучення інвестицій на зелену реконструкцію агробізнесу України. *Achievements of 21st Century Scientific Community: Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Internet*

ВИСНОВОК

Дисертація Лебідя Олександра Васильовича на тему: «Економічні та екологічні передумови залучення інвестицій в АПК України», є оригінальним, самостійним і завершеним науковим дослідженням, присвяченим розв'язанню актуального науково-практичного завдання – формуванню теоретичних, методичних і прикладних засад забезпечення ефективного залучення інвестицій у АПК України з урахуванням екологічних факторів, сучасних викликів сталого розвитку та необхідності підвищення конкурентоспроможності аграрного виробництва.

Наукові положення, викладені у дисертації, є обґрунтованими, логічно структурованими та узгодженими з метою і завданнями дослідження. Це підтверджується послідовністю викладу матеріалу, використанням широкої бази наукових і статистичних джерел, а також глибоким аналізом економічних і екологічних чинників, що впливають на інвестиційну привабливість агропромислового комплексу України. У роботі представлено авторські аналітичні моделі оцінювання інвестиційного потенціалу АПК, що враховують екологічну безпеку, природно-ресурсне забезпечення та регіональні особливості розвитку аграрного виробництва.

Зміст дисертації повністю відповідає визначеній меті, а всі поставлені наукові завдання виконано. Результати дослідження відзначаються науковою новизною, що проявляється в обґрунтуванні теоретичних і методичних підходів до оцінювання інвестиційної привабливості агропромислового комплексу з урахуванням екологічних чинників, удосконаленні інструментарію формування сприятливого інвестиційного клімату та розробленні концептуальних засад екологічно орієнтованих інвестицій у межах сталого розвитку АПК України.

Дисертаційна робота відповідає вимогам до оформлення наукових праць за спеціальністю 051 «Економіка», а також пунктам вимогам п. 5, 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами) та за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам наказу МОН від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій».

Робота виконана державною мовою та відповідає принципам академічної доброчесності. Належно структурована, а результати дослідження апробовані на науково-практичних конференціях та відображені у публікаціях здобувача.

Дисертація Лебідя Олександра Васильовича на тему: «Економічні та екологічні передумови залучення інвестицій в АПК України», може бути рекомендована до подання у разову спеціалізовану вчену раду на здобуття

наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка.

**Голова фахового семінару
факультетів обліку, фінансів та аудиту;
економіки, інформаційних технологій
та сфери обслуговування; менеджменту та права:
д.е.н., професор
Вінницького національного аграрного
університету**

Лариса ВДОВЕНКО

**Підпис Вдовенко Л.О. засвідчує
вчений секретар**

Тетяна КОРПАНЮК